

3.5 Tips om structuur in de tijd aan te brengen

(Naar Van begrijpen tot begeleiden van Theo Peeters hoofdstuk: het probleem van de zingeving met dank aan de school De Voorde te Rijswijk)

Dagprogramma

Op een planbord en / of op een dagoverzicht voor het kind kunnen de activiteiten van de dag (met begin en eindtijd) gevisualiseerd of geschreven worden. Gebruik bij het aangeven van de activiteiten vaste pictogrammen (kaartjes) voor een bepaalde activiteit. Hanteer waar mogelijk een vaste volgorde van de activiteiten, zodat het kind er vertrouwd mee raakt hoe een dag opgebouwd is.

Het dagprogramma voor de hele groep staat op een planbord voor de klas. Het kind met autisme krijgt daarnaast (in eerste instantie) een eigen dagoverzicht. Het programma op dit overzicht kan hetzelfde zijn als het programma voor de hele groep. Het dagritme kan men goed visualiseren. Hierbij kan men, afhankelijk van het niveau van het kind, denken aan foto's, tekeningen, pictogrammen, geschreven tekst of aan het gebruik van een agenda. De leerkracht spreekt het programma met het kind door. Telkens als een activiteit afgelopen is en een nieuwe begint, geeft de leerkracht dit op het planbord en/of het overzicht aan. Lesovergangen moeten goed verduidelijkt worden. Bij bijvoorbeeld het gebruik van een agenda kan het kind zelf de activiteit doorstrepen die gedaan is.

Later kan men ook een weekprogramma introduceren. Zo'n periode is echter moeilijk te overzien voor een kind met autisme.

De leerkracht kan oudere kinderen actief betrekken bij het opstellen en invullen van het programma. Men kan ze zelf het dagschema of een agenda laten invullen. Zij leren daardoor zelfordening aan te brengen in een dag en activiteiten te plannen.

De tijd concreet maken

Tijd is een abstract fenomeen, dat kinderen met autisme moeilijk kunnen vatten. Probeer de tijd zo concreet mogelijk te maken. Met een klok voor de klas kan men de begin en eindtijd van een activiteit aangeven. Ook een kookwekker of een zandloper verduidelijkt hoelang het nog duurt voordat een activiteit beëindigd wordt.

Vorbereiden op veranderingen in het programma

Kinderen met autisme kunnen moeilijk omgaan met veranderingen.

Onaangekondigde veranderingen roepen veel stress en onrust op. De voorspelbaarheid valt weg. Natuurlijk kunnen zich veranderingen in een vast programma voordoen. Denk bijvoorbeeld aan een uitstapje, schoolreisje, verjaardagsfeest of kerstontbijt. Kondig vooraf de verandering in het programma aan, bespreek met het kind wat er gaat gebeuren en wat er van het kind verwacht wordt. Geef een uitstapje of een feestje een plaats in het programma (bijvoorbeeld op een kalender).

Joep heeft elke woensdagochtend logopedie op school. Onverwachts is de logopediste ziek naar huis gegaan. De meester van Joep deelt dit mee aan hem en overlegt met Joep wat hij dan moet gaan doen. Tevens ondersteunt hij dit door het dagprogramma visueel te wijzigen, door een ander kaartje op te hangen ter vervanging van de logopedie.